EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 7.7.2011
COM(2011) 413 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Mūžizglītibas programmas vidusposma pārskats

SATURS

1. Ievads ... 2

2. Galvenie konstatējumi ... 2

Strukturālu pārmaiņu katalizators ... 2

Panākumi indivīdu un iestāžu līmenī ... 3

3. Programmas kvantitatīvo mērķu īstenošanā panāktās sekmes ... 4

Mobilitātes pastāvīgs pieaugums ... 4

Spēcīgs pieprasījums pēc partnerībām, projektiem un sadarbības tīkliem ... 4

4. Eiropas pievienotā vērtība un MIP ietekme ... 5

Atbalsts politikas pilnveidošanai ES un valsts līmenī ... 5

Izglītības un apmācības iestāžu modernizācija ... 5

Individuālās kompetences stiprināšana ... 6

Eiropas mēroga pievienotā vērtība ... 6

5. Pārvaldības efektivitāte un orientācija uz klientiem ... 7

Iepriekšējo programmu integrēšana MIP ... 7

Īstenošana un pārvaldība ... 7

Budžeta izmantošana un rentabilitāte ... 8

6. Novērtējuma ieteikumi ... 8

7. Secinājumi ... 9

PIELIKUMS ... 11

MIP piešķīrumi un budžeta dalījums apakšprogrammās no 2007. līdz 2009. gadam ... 11

1. IEVADS

Šajā ziņojumā sniegta informācija par Mūžizglītības programmu (MIP) saskaņā ar 15. panta 5. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmumā Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā[1] (MIP lēmums). Tā pamatā ir MIP starpposma novērtējuma konstatējumi[2], valsts ziņojumi par MIP īstenošanu, kas saņemti no 31 iesaistītās valsts[3], un informācija, ko apkopojusi Komisija.

2. GALVENIE KONSTATĒJUMI

Pirmo trīs gadu laikā programma finansējusi **starptautiskas izglītības un apmācības** darbības, kas sekmē izglītības sistēmu modernizāciju **31 Eiropas valstī**, par summu gandrīz EUR 3 miljardu apmērā. Tā **Eiropas pilsoņiem nodrošinājusi 900 000 mācību mobilitātes periodus** — 720 000 studentiem un gandrīz 180 000 skolotājiem/pasniedzējiem/personālam. Vairāk nekā 50 000 Eiropas organizāciju ir piedalījušās dažādos sadarbības pasākumos.

Strukturālu pārmaiņu katalizators

MIP darbojas kā strukturālu pārmaiņu katalizators, sniedzot atbalstu politikas izstrādei, sadarbībai un mobilitātei. Tā uzlabo politikas veidošanu, nodrošinot kvalitatīvus rīkus, analīzi un pētījumus, kā arī forumus informācijas apmaiņai par labāko praksi, izmantojot atvērto koordinācijas metodi (AKM). MIP augstākās izglītības posma programma *Erasmus* pavēra ceļu Boloņas procesam, augstākās izglītības mācību ciklu saskaņošanai un ārvalstīs īstenotu studiju atzīšanas sistēmas izstrādei, kuras pamatā ir mācību rezultāti. Profesionālās izglītības un apmācības (PIA) posma programma *Leonardo da Vinci* (*LdV*) atbalsta Kopenhāgenas procesa īstenošanu, pilnveidojot profesionālās izglītības un apmācības kvalitāti un atbilstību, uzlabojot kvalifikāciju caurredzamību un veicinot PIA apguvēju un profesionāļu mobilitāti. MIP palīdzēja arī veidot izpratni par Eiropas veidošanu un izglītot jaunos speciālistus ES jautājumos programmā *Jean Monnet*.

MIP ir veicinājusi sadarbības iniciatīvas Eiropā visos izglītības un apmācības līmeņos, tostarp skolās programmā *Comenius* un pieaugušo izglītības sniedzējiem programmā *Gruntvig*.

Novērtējuma anketas respondenti uzsvēra MIP nozīmi galvenokārt saistībā ar politisku sadarbību un mijiedarbību, Eiropas dimensijas izveidi izglītībā un apmācībā, kā arī to, cik lielā mērā MIP rada pievienoto vērtību salīdzinājumā ar līdzīgām starptautiskām vai valsts programmām. Konstatēts, ka bez MIP attīstība šajās jomās būtu fragmentēta (attiecībā uz to, cik lielu jomu darbības aptver, un iesaistīto valstu skaitu), darbības tiktu īstenotas daudz mazākā mērā, tās nebūtu tik aptverošas, un daudzi būtiski rezultāti vispār nebūtu iegūti.

---

1 OV L 327, 15.11.2006., 45. lpp.

2 Mūžizglītības programmas starpposma novērtējumu laikā no 2010. gada janvārim līdz decembrim īstenoja starptautisks konsorcijs Lietuvas Rīcībpolitikas un pārvaldības institūta vadībā. MIP starpposma novērtējuma pilns teksts ir pieejams http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports.

3 Valsts ziņojumi, ko atbilstoši MIP lēmuma 15. panta 4. punktam par laikposmu no 2007. līdz 2009. gadam sniegušas MIP iesaistītās valstis (27 ES dalībvalstis, EEZ valstis un Turcija), bija būtisks MIP vispārējā starpposma novērtējuma informācijas un datu avots.

Tomēr potenciāls vēl nav īstenots pilnībā. Pārāk daudzi programmā nospraustie mērķi ir pārvērtušies konkrētu darbību īstenošanā, un dažas no tām nav pietiekami apjomīgas, lai to ietekme būtu ilgstoša. Progress, kas panākts, īstenojot mūžizglītības pieeju atšķirībā no pieejas, kas balstīta uz izglītības nozarēm, joprojām ir visai ierobežots. Lai gan lielākā MIP ietekme konstatēta attiecībā uz indivīdu un iestāžu līmeni, ietekme sistēmas un politikas līmenī ir visai neliela. Tās tiešā pievienotā vērtība ir lielākoties saistīta ar kvalifikāciju atzīšanu un izglītības un apmācības sistēmas lielāku caurredzamību Eiropā, bet joprojām grūti novērot un novērtēt MIP darbību tiešo ietekmi uz izglītības un apmācības sistēmu modernizāciju.

Panākumi indivīdu un iestāžu līmenī

Var uzskatīt, ka MIP mobilitāte ir sekmīgi īstenota. Pētījums par studentu un pasniedzēju mobilitātes vērtību programmā *Erasmus* liecina, ka īslaicīgs mācību periods citā Eiropas valstī palīdzēja uzlabot starptautisku kompetenci, veicināja piekļuvi darba tirgum un sekmēja bijušo *Erasmus* studentu nonākšanu uzskatāmi starptautiskos amatos. Turklāt mobilitāte MIP palīdzēja pilnveidot Eiropas identitāti un cēla tādas vērtībās kā rasisma, aizspriedumu, ksenofobijas un diskriminācijas apkarošana.

Tomēr MIP joprojām saskaras ar dažādām grūtībām. Īstenojot mobilitātes darbības, būtiski faktori, kas joprojām ierobežo programmas izplatību ir problēmas saistībā ar pietuvošanos indivīdiem un organizācijām ārpus tradicionālajiem izglītības cikliem, lielo neapmierināto pieprasījumu, uzņēmumu joprojām ierobežoto līdzdalību prakses vietu nodrošināšanā mobiliem studentiem un dalībnieku nepietiekamās valodu zināšanas (it īpaši pieaugušo).

Uzlabota pārvaldības un kontroles sistēma

MIP 80 % apmērā tiek īstenota ar 40 valsts aģentūru starpniecību, kuras kopā pārvalda aptuveni EUR 900 miljonus gadā, savukārt atlikušo daļu jeb plašāka mēroga sadarbības projektus un tīklus pārvalda Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra (*EACEA*). Pirmajos trīs īstenošanas gados valsts aģentūras efektīvi izmantoja konkrētiem mērķiem paredzētos līdzekļus (vairāk nekā 90 %). Lai panāktu klientu apmierinātību un rentabilitāti, ļoti būtiska bija plaša vienreizēju maksājumu piešķīrumu un elektronisku veidlapu izmantošana. Valsts aģentūru finanšu revīzija liecina arī par pareizas pārvaldības praksi un ļoti zemu kļūdu īpatsvaru (<2 %).

Vēl vairākās jomās vajadzīgi uzlabojumi. Revīziju un līdzīgu pārbaužu skaits ir liels, un tās ne vienmēr ir pietiekami koordinētas. Agrāko neatkarīgo programmu pārvaldība joprojām nav pietiekami integrēta. Elektronisko pārvaldības rīku piedāvātās iespējas līdz šim nav pilnībā izmantotas. Programmas sākumposms bija sarežģīts, un bija vajadzīgi pakāpeniski pielāgojumi visos līmeņos: veidlapām, IT sistēmām, pārvaldības noteikumiem, ziņojumu sniegšanas principiem un prasībām. Jāatzīst, ka tas, ka galvenās ieinteresētās personas šodien programmas pārvaldību novērtē labvēlīgi, vairāk liecina par situāciju 2010. gadā nekā par vidējiem novērtējuma rādītājiem laikā no 2007. līdz 2009. gadam. Patlaban vispārējais viedoklis liecina, ka ir jānodrošina stabilitāte, ļaujot principiem un procesiem iesakņoties, un sagatavošanas un īstenošanas posmā ir jāpanāk lielāka rentabilitāte.

3. PROGRAMMAS KVANTITATĪVO MĒRĶU ĪSTENOŠANĀ PANĀKTĀS SEKMES

Jaunākie dati liecina, ka kvantitatīvo mērķu īstenošanā ir panākts samērīgs progress. Programmas *Comenius* izglītības darbībās katru gadu bija iesaistīti aptuveni 450 000 skolēnu (mērķis laikposmam no 2007. līdz 2013. gadam ir vismaz 3 miljoni), tādējādi līdz 2013. gadam programmā būs iesaistīti līdz 3 150 000 skolēnu. Kopš programmas *Erasmus* izveides 1987. gadā tās mobilitātes darbībās līdz 2009. gadam bija piedalījušies 2,15 miljoni studentu (mērķis līdz 2012. gadam ir 3 miljoni). Programma *LdV* sniedza atbalstu vairāk nekā 72 000 prakses vietām uzņēmumos 2009. gadā un gandrīz 79 000 vietām 2010. gadā, t. i., gandrīz par 10 % vairāk (mērķis līdz 2013. gadam ir vismaz 80 000 prakses vietas uzņēmumos gadā). Visbeidzot programma *Gruntvig* 2009. gadā sniedza mobilitātes atbalstu aptuveni 6100 personāla pārstāvjiem un pieaugušajiem, kuri mācās (līdz 2013. gadam pieaugušo izglītības mobilitātē jāiesaista vismaz 7000 cilvēku gadā). Tomēr, pamatojoties uz datiem par 2007.–2009. gadu, novērtējuma veicēji norādīja, ka daži no MIP kvantitatīvajiem mērķiem, kurus nosaka nozares apakšprogrammu juridiskais pamats, iespējams, netiks īstenoti, jo programmas budžets nav pietiekami liels un pastāv citi, galvenokārt ar mobilitāti saistīti, šķēršļi.

Mobilitātes pastāvīgs pieaugums

Vairāk nekā 60 % no MIP kopējā budžeta ir veltīti starpvalstu mobilitātes atbalstam. Lielākā daļa tiek atvēlēta **augstākajai izglītībai programmā *Erasmus*** – 2008./2009. mācību gadā gandrīz 200 000 studentu devās uz ārvalstīm mācību vai prakses dēļ, un tas ir par 15,5 % vairāk nekā 2006./2007. gadā. Prakse uzņēmumos gūst arvien lielākus panākumus – 2008./2009. gadā vairāk nekā 30 000 programmas *Erasmus* studentu bija iespēja praktizēties uzņēmumos, t. i., pieaugums bija lielāks par 50 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Starpposma novērtējumā uzsvērts, cik svarīga ir programmas ***Leonardo da Vinci*** piedāvātā prakse tās dalībnieku nodarbinātības iespējām un uzņēmējdarbības iemaņu apgūšanai. Šādas prakses vietas 2009. gadā saņēma vairāk nekā 67 000 ***profesionālās izglītības un apmācības*** stažieru, mācekļu, darba meklētāju, pasniedzēju un instruktoru. Šajā ziņā nozīmīga bija MVU līdzdalība, jo 80 % programmas *LdV* stažieru saņēma prakses vietu uzņēmumos, kuros ir mazāk par 250 darbiniekiem.

Mobilitāte pieauga arī **pieaugušo izglītībā, kas nav saistīta ar profesiju, programmā *Gruntvig***. 2009. gadā personāla mobilitātei piešķīra par 41 % vairāk piešķīrumu nekā iepriekšējā gadā, pateicoties jaunās pieaugušo izglītības personāla apmeklējumu, apmaiņas un asistentūru darbības ieviešanai.

Programmā ***Comenius*** 2009. gadā piešķīra aptuveni 10 600 mobilitātes piešķīrumus pasniedzēju apmācībai un 1170 asistentūras topošajiem pasniedzējiem, attiecīgi par 22 % un 6,5 % vairāk nekā 2007. gadā. 2009. gadā tika sākta jauna programmas *Comenius* mobilitātes darbība – ***atsevišķu skolēnu mobilitāte*** – un 2010. gadā ārvalstīs mācījās pirmie 700 skolēni.

Spēcīgs pieprasījums pēc partnerībām, projektiem un sadarbības tīkliem

Otra lielākā MIP budžeta daļa ir vērsta uz partnerību un sadarbības projektu un tīklu veidošanu. Programma ***eTwinning*** nodrošina tehnisku infrastruktūru un pedagoģisku atbalstu pasniedzējiem un skolām, lai tie varētu veidot sadarbības tīklus un paši savus

Eiropas skolu sadarbības projektus. Kopš 2007. gada reģistrēti vairāk nekā 17 500 projekti, kuros iesaistītas aptuveni 50 000 skolas. *eTwinning* platformā reģistrējušies vairāk nekā 125 000 pasniedzēju. 2008. gadā tika sākta jauna programmas ***Comenius Regio*** partnerību darbība ar mērķi atbalstīt reģionu un vietējo iestāžu līdzdalību skolu izglītībā, un 2009. gadā tika piešķirti 280 piešķīrumi. Programmas ***Leonardo da Vinci*** sadarbības projekti snieguši atbalstu ar Kopenhāgenas procesu aizsāktajai **valsts reformai**. PIA ieinteresētās personas ir valsts mērogā izmēģinājušas un integrējušas Eiropas instrumentus, piemēram, *EQF*, *EQAVET* un *ECVET*. Programmā ***Gruntvig*** / **pieaugušo izglītībā** sadarbības jomā īpaša uzmanība tika veltīta sociāli neaizsargātām grupām un brīvprātīgajiem darbiniekiem jaunajos projektos vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem, ko finansē kopš 2009. gada.

MIP īpaša uzmanība tika pievērsta **valodu apguves** veicināšanai un **IKT izmantošanai** izglītībā un apmācībā. Par to liecina 2007.–2009. gadā sniegtais atbalsts attiecīgi 85 un 65 lielapjoma projektiem un sadarbības tīkliem. Pieprasījums pēc dažādajām programmas piedāvātajām darbībām ir daudz lielāks par pieejamo finansējumu. Tādēļ četrās nozaru programmās finansējumam laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam vidēji atlasīja mazāk nekā pusi no visiem pieteikumiem.

4. EIROPAS PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA UN MIP IETEKME

Starpposma novērtējums apliecināja, ka MIP sekmīgi iesaistīja personālu un tos, kuri mācās, formālajā izglītībā un apmācībā, un tā atbilda lielākajai daļai viņu vajadzību attiecībā uz mācību kvalitāti, ieguvi, prasmju un kompetences atzīšanu un apstiprināšanu, personīgo izaugsmi, valodu apguvi un sociālajām prasmēm.

Atbalsts politikas pilnveidošanai ES un valsts līmenī

Novērtējums apliecināja MIP lielo politisko nozīmi un norādīja uz uzskatāmo saikni ar stratēģisko sistēmu "Izglītība un apmācība — 2020" (ET 2020). Saskaņā ar AKM tika stiprināta politiska mēroga sadarbība, izmantojot MIP transversālās darbības un atbalstot mācīšanos no līdzbiedriem. Tai bija arī liela nozīme Eiropas mūžizglītības telpas veidošanā, atbalstot tādu kvalifikāciju caurredzamības, pārnesamības un atzīšanas rīku kā Eiropas kvalifikāciju sistēma (*EQF*), Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma (*ECTS*), Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā (*ECVET*) un *Europass* pilnveidošanā un īstenošanā. Vairāk nekā 80 % novērtējuma respondentu uzskatīja, ka bez MIP to darbību līmenis un kvalitāte, kas paredzētas, lai pilnveidotu kompetences un prasmju atzīšanas un novērtēšanas rīkus un metodes, būtu daudz zemāka.

Turklāt programma *Jean Monnet* MIP ietvaros efektīvi veicina pētījumus par Eiropas integrāciju.

Izglītības un apmācības iestāžu modernizācija

Ieviešot jaunas mācīšanas metodes, veicot labas prakses apmaiņu, pārskatot mācību programmas un piešķirot tām starptautisku dimensiju, kā arī uzlabojot iestāžu vadību un pārvaldību, programma palīdzēja izglītības iestādes padarīt atvērtākas un modernizēt tās.

Lielākā daļa programmā *Comenius* iesaistīto skolu uzlaboja darba vidi un ieviesa jaunas mācīšanas un apguves metodes, smeļoties iedvesmu no partneriem citās valstīs. Tās kļuva atvērtākas attiecībā uz starptautisku sadarbību un uzlaboja savu tēlu un statusu vietējā

mērogā, tādējādi piesaistot vecākus un saglabājot motivētus pasniedzējus. Programma *LdV* palīdzēja pielāgot profesionālās izglītības programmas darba tirgus vajadzībām un uzlabot ES mēroga caurredzamību attiecībā uz mācību programmām, kvalifikāciju un profesiju standartiem. Piedaloties (nereti pirmo reizi) Eiropas sadarbībā programmā *Gruntvig*, pieaugušo izglītībā iesaistītās organizācijas izstrādāja labākas mācīšanas metodes, efektīvākas stratēģijas, kā mācībās iesaistīt sociāli atstumto grupu pārstāvjus, jaunus prasmju un kompetences apstiprināšanas veidus, un tās uzlaboja kursu piedāvājumu pieaugušo izglītības personāla apmācībai. Līdzdalība programmā *Erasmus* uzlaboja studentu pakalpojumus un palīdzēja izveidot jaunas apguves un mācīšanas metodes, kā arī cēla pārvaldības procedūru profesionālismu.

Individuālās kompetences stiprināšana

Novērtējumā konstatēja, ka MIP individuālie dalībnieki pamatprasmju pilnveidošanu uzskata par vispozitīvāko ietekmi, kas izriet no līdzdalības programmā. Citi pozitīvi aspekti ir labāka pašapziņa, spēja pielāgoties un strādāt komandā. Dalībnieki uzlaboja pašiniciatīvas spējas un uzņēmējdarbības prasmes. Programmas *Erasmus* mobilitātē iesaistītie studenti ieguva citas akadēmiskas zināšanas nekā izcelsmes valstī, uzlaboja svešvalodu un kultūru prasmes, uzlaboja profesionālās izredzes un stiprināja savu Eiropas pilsonības apziņu. Studenti, kuri neiesaistījās mobilitātē, varēja piedalīties kursos, ko pasniedza no citām valstīm atbraukuši pasniedzēji. Personāls, kas iesaistījās apmaiņā, apguva jaunas mācīšanas un darba metodes un izveidoja jaunu akadēmisko aprindu kontaktu loku turpmākai sadarbībai.

Novērtējuma aptaujā sniegtās atbildes liecina, ka jauniegūtā kompetence uzlaboja nodarbinātības iespējas gandrīz 70 % aptaujāto MIP darbību dalībnieku.

Eiropas mēroga pievienotā vērtība

Valsts iestāžu un valsts aģentūru aptaujā MIP Eiropas mēroga pievienoto vērtību īpaši konstatēja trijās jomās. Pirmkārt, ja nebūtu MIP, politiska sadarbība un mijiedarbība starp iesaistītajām valstīm būtu daudz mazāka un fragmentētāka. Otrkārt, programma ir atbalstījusi Eiropas dimensijas veidošanu izglītībā un apmācībā, sekmējot intensīvāku sadarbību starp izglītības sniedzējiem, ieviešot pārmaiņas izglītības iestāžu struktūrās un praksē, rosinot jaunu valsts un starptautisku mobilitātes programmu veidošanu un radot Eiropas pilsonības apziņu jaunajos mobilajos studentos, pasniedzējos un instruktoros. Treškārt, MIP papildināja jau esošas līdzīgas starptautiskas, divpusējas un valsts programmas. Novērtējumā uzsvērts, ka lielākā daļa citu jau esošu mobilitātes programmu ir vērstas galvenokārt uz augstāko izglītību un daudz mazākā mērā uz vidējo izglītību, PIA un it īpaši pieaugušo izglītību. Tādējādi ir skaidrs, ka programmas vērtība ir saistīta ar iesaistīto mērķgrupu plašo spektru un darbību plašo ģeogrāfisko pārklājumu.

Atšķirībā no citiem plaša mēroga ES intervences rīkiem, piemēram, struktūrfondiem, MIP priekšrocība ir atbalsts, ko tā nodrošina starptautiskai sadarbībai, darot pieejamu daudz plašāku labākās prakses klāstu un inovatīvas idejas, kas nebūtu iespējams valsts mēroga vai divpusējos pasākumos. Tomēr tika konstatētas dažas jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Konkrēti, programmai ir pārak daudz mērķu, un reizēm tie ir pārāk nekonkrēti, tāpēc grūti mērāmi. Tie attiecas uz daudzām dažādām jomām, kas nereti pārklājas. Turklāt MIP projektu rezultāti joprojām netiek pietiekami izmantoti. Lai gan iesaistītās iestādes plaši izplata informāciju, šie rezultāti reti tiek īstenoti citās organizācijās vai integrēti

politikas sistēmās. Tāpēc plaisa starp MIP dalībniekiem iestāžu līmenī un svarīgākajiem lēmumu pieņēmējiem joprojām ir liela.

5. PĀRVALDĪBAS EFEKTIVITĀTE UN ORIENTĀCIJA UZ KLIENTIEM

Iepriekšējo programmu integrēšana MIP

Triju iepriekšējo programmu[4] integrēšana MIP ir bijusi sekmīga lielākoties attiecībā uz vispārējo pārvaldību, jo veikti būtiski administratīva rakstura vienkāršojumi, un mērķgrupas ir saņēmušas informāciju. Tomēr novērtējuma analīzē tika norādīts uz vairākām jomām, kurās iespējama tematiska pārklāšanās starp apakšprogrammām, piemēram, starp programmu *Leonardo da Vinci* un *Comenius* partnerībām dažās valstīs nebija skaidra nošķīruma starp profesionālo izglītību un tehnisko apmācību vidusskolās, vai arī starp programmas *Gruntvig* darbībām, kas piedāvā uz pieaugušajiem vērstas otrreizējas mācību iespējas skolā, un programmu *Leonardo da Vinci* (īpaši attiecībā uz "netieši profesionālas" un "ar nodarbinātības iespējām saistītas" vispārīgas kompetences iegūšanu).

Turklāt nav pilnībā izmantota mūžizglītības perspektīva. Joprojām ir grūti īstenot pārnozaru projektus. Šajā ziņā transversālā programma nav pietiekami kompensējusi MIP lielākās daļas segmentāciju. Programma joprojām ir sarežģīta. 2009. gadā MIP atbalstīja 65 darbības[5], kas ir par 9 darbībām vairāk nekā programmas sākumā 2007. gadā.

Īstenošana un pārvaldība

Valsts aģentūru, kuras atbild par mazāka mēroga mobilitāti un partnerību "decentralizētajām" darbībām valsts mērogā, sadarbības tīkls pārvalda vairāk nekā trīs ceturtdaļas no MIP budžeta, aptuveni 900 miljonus euro gadā, kas atbilst gandrīz 40 000 līgumiem. Plašāka mēroga starptautiskas sadarbības "centralizētus" projektus un sadarbības tīklus, kā arī programmas *Jean Monnet* darbības, pārvalda *EACEA*.

Kopumā novērtējumā secināja, ka visu darbību īstenošanas un pārvaldības struktūra laikā no 2007. līdz 2009. gadam bija atbilstoša. Sākumā valsts aģentūras saskārās ar grūtībām, īpaši saistībā ar pārmaiņām ziņojumu sniegšanas un tehniskajās prasībās, ko piemēro programmai. Tomēr pakāpeniski šīs pārmaiņas palīdzēja uzlabot pārvaldību un it īpaši pārraudzības un kontroles sistēmas.

Dažādu IKT pārvaldības rīku (īpaši divu datu bāžu – *LLPLink* decentralizētām darbībām un *Saykiss* centralizētām) izmantošana sekmēja uzlabojumus uzraudzības un kontroles mehānismu jomā. Novērtējuma veicēji tomēr norādīja, ka tieši datu bāzi *LLPLink*, kuru izmantoja ļoti īsu laiku, joprojām var uzlabot, lai paaugstinātu MIP pārvaldības, uzraudzības un kontroles pasākumu efektivitāti.

Plaša piešķīrumu ieviešana, pamatojoties uz noteiktām summām (vienreizēji maksājumi un vienotas likmes piešķīrumi, pamatojoties uz vienības pašizmaksas skalu), ļāva ievērojami

---

4 *Socrates*, *Leonardo da Vinci* un *eLearning*.

5 23 darbības mobilitātes jomā, 5 partnerības, 11 daudzpusējus projektus, 13 daudzpusējus sadarbības tīklus un papildpasākumus, kā arī 13 darbības saistībā ar pētījumiem, novērojumiem un analīzi un attiecībā uz programmu *Jean Monnet*.

vienkāršot MIP administratīvo kārtību. Tomēr daudzās MIP darbībās, ir īpaši centralizētās darbībās un dažādos mobilitātes veidos, joprojām piemēro noteikto izmaksu un faktisko izmaksu kombināciju. Tādēļ, iespējams, var veikt turpmākus vienkāršojumus un vēl vairāk samazināt administratīvo slogu gan dalībniekiem, gan MIP pārvaldības iestādēm.

Saskaņā ar novērtējuma secinājumiem MIP sagādāja grūtības tas, ka programmas rādītāji un uzraudzības sistēma netika izstrādāta līdz 2010. gadam. Turklāt apstiprinātie rādītāji bija galvenokārt vērsti uz ieguvumiem, bet rezultātu un iespējamās ietekmes uzraudzība nebija tik sistemātiska.

Budžeta izmantošana un rentabilitāte

Kopumā augstākās izglītības iestādes ar programmas *Erasmus* starpniecību vidēji saņēma aptuveni 45 % no MIP līdzekļiem; profesionālā izglītība programmā *Leonardo da Vinci* saņēma 26 % līdzekļu, skolu izglītība programmā *Comenius* – 16 % līdzekļu, un ar profesiju nesaistīta pieaugošo apmācība programmā *Gruntvig* – 5 % līdzekļu. Transversālā programma un programma *Jean Monnet* saņēma attiecīgi ap 5 % un 2 % līdzekļu.

Pamatojoties uz attiecību starp darbības piešķīrumu valsts aģentūrām / *EACEA* piešķirto subsīdiju un MIP līdzekļu kopējo summu, ko pārvalda attiecīgās aģentūras, novērtējuma analīzē lēsts, ka šīm pārvaldības iestādēm piešķirtie pārvaldības piešķīrumi veidoja 5,4 % no MIP kopējiem līdzekļiem 2007.–2009. gadā. Novērtējuma gadījumu izpētes un interviju rezultāti liecina, ka "citi politikas instrumenti, piemēram, AKM, nebūtu rentablāki", lai panāktu vēlamos ieguvumus vai rezultātus.

Novērtējumā apstiprināja, ka finansējuma dalījums starp nozaru apakšprogrammām un darbībām 2007.–2009. gadā atbilda juridiskajā pamatā[6] noteiktajam minimālajām prasībām. Tomēr attiecībā uz apakšprogrammām, kurām tolaik bija grūtības īstenot kvantitatīvos mērķus, ieteica veikt finansējuma pārdalījumu.

6. NOVĒRTĒJUMA IETEIKUMI

Neatkarīgo novērtējuma veicēju galvenos ieteikumus var apkopot šādi (pilnu sarakstu skatīt http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports).

1. Programma būtu jācenšas labāk saskaņot ar stratēģijas "Eiropa 2020"prioritātēm un mērķiem un stratēģisko sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (ET 2020), izmantojot ietekmes uzraudzības rādītāju definīciju.

2. Programmā būtu jāpieliek lielākas pūles, lai iesaistītu personas ārpus formālās sākotnējās izglītības un apmācības nozares.

3. Programmā būtu jāpieliek lielākas pūles, starp nozarēm un apakšprogrammām labāk integrējot un saskaņojot mērķus, darbības un īstenošanas rīkus, lai pastiprināti sekmētu mūžizglītības perspektīvu.

---

6 Saskaņā ar MIP lēmuma pielikuma B daļas 11. punktu nozaru apakšprogrammām noteiktie minimālie piešķīrumi ir šādi: *Comenius* – 13 %, *Erasmus* – 40 %, *LdV* – 25 % un *Grundtvig* – 4 %.

4. Programmai būtu vairāk jāpievēršas kompetences atzīšanas un apstiprināšanas mehānismiem.

5. Lai uzlabotu efektivitāti, programmā būtu jāievieš turpmāki administratīvi vienkāršojumi, it īpaši palielinot to projektu īpatsvaru, kuriem piešķir noteikto izmaksu finansējumu. Tomēr pārējās pārvaldības sistēmas jomās būtu jātiecas panākt stabilitātes periods līdz 2013. gadam, lai izmantotu nesen īstenotos uzlabojumus.

6. Sadarbība starp izpildaģentūru un valsts aģentūrām būtu jāpadara skaidrāka un jāstiprina.

7. SECINĀJUMI

Saskaņā ar ārējo novērtējumu Mūžizglītības programma tiek uzskatīta par būtisku un noderīgu elementu galveno izglītības un apmācības mērķu sasniegšanā, par kuriem panākta vienošanās ES līmenī, un tādējādi tā palīdz īstenot Eiropas Savienības visaptverošos stratēģiskos mērķus. Tai ir arī nozīme iesaistīto individuālo pilsoņu dzīvē, tā ir ērti lietojama, ļoti populāra un atbilst tās dažādo mērķgrupu vajadzībām. Kontroles sistēma darbojas efektīvi.

Taču joprojām ir iespējami uzlabojumi. Daži no tiem ir saistīti ar pārvaldību, un Komisija var tos ietekmēt. Lielākā daļa ir tālejošāki, un to īstenošanai būtu jāpārskata un jāpārstrādā programmas struktūra.

Pamatojoties un MIP vidusposma pārskatu, Komisija plāno:

– noteikt pārvaldības sistēmu, kurā panākts labs kvalitātes līmenis ar stabiliem noteikumiem, procedūrām un IT rīkiem, samazinot darba slogu visā īstenošanas ciklā: Komisijā, valsts aģentūrās, gala saņēmējiem. Potenciālās pārmaiņas novērtēs attiecībā uz sīku rentabilitātes un riska analīzi;

– steidzamā kārtā izskatīt revīziju vienkāršošanas iespējas, aizstājot pašreizējo nespecifisku paraugu ņemšanas pieeju ar jaunu, kuras pamatā būtu nopietna riska novērtējuma stratēģija;

– izmēģināt jaunas apmaiņas platformas vai paplašināt jau esošas platformas (vai citus informācijas un pieredzes apmaiņas veicināšanas līdzekļus), lai piedāvājums atbilstu pieprasījumam attiecībā uz sadarbības projektiem un mobilitāti (piemēram, *Leonardo* vai *Erasmus* prakses vietu partneru meklēšanā).

Neskarot priekšlikumus attiecībā uz programmas nākamo paaudzi saistībā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu, Komisija plāno:

– pārdomāt visaptveroša politikas satvara īstenošanu jaunajā daudzgadu finanšu shēmā, tiecoties veidot sinerģijas starp dažādiem ES finansētiem ieguldījumiem izglītībā un apmācībā, lai novērstu pārklāšanos un panāktu iespējami lielu ietekmi;

– apsvērt, kā turpmāk izmantot esošās programmas priekšrocības, lai īstenotu visaptverošos stratēģijas "Eiropa 2020", ET 2020 un digitālās programmas mērķus. Programma guvusi lieliskus panākumus ES mēroga darbībās, kurās visas dalībvalstis iesaistās līdzīgās darbībās ar kopīgiem mērķiem, starptautiskā mācību mobilitātē, politikas

reformas pamata nodrošināšanā, kā inovatīvu darbību un labākās prakses avots, apmaiņā un sadarbības tīklu veidošanā ar nelielām izmaksām;

– apsvērt, kā labāk rast līdzsvaru starp vērienīgajiem mērķiem, it īpaši pārdomāti pievēršoties konkrētiem mērķiem, racionalizējot, vienkāršojot un labāk mērot ietekmi;

– izstrādāt pārvaldības un kontroles sistēmu nākamajai programmas paaudzei, lai nodrošinātu netraucētu sākumposmu un visu iespējamo vienkāršojumu pilnīgu izmantojumu.

PIELIKUMS

MIP piešķīrumi un budžeta dalījums apakšprogrammās no 2007. līdz 2009. gadam

(Avots: MIP starpposma novērtējuma ziņojums; MIP darbības pārskats par 2009.–2010. gadu, atjaunoti dati.)

	2007				2008				2009			
	Saņemto pieteikumu skaits	Piešķirto piešķīrumu skaits	Budžets (EUR)	% no kopējā darbības budžeta	Saņemto pieteikumu skaits	Piešķirto piešķīrumu skaits	Budžets (EUR)	% no kopējā darbības budžeta	Saņemto pieteikumu skaits	Piešķirto piešķīrumu skaits	Budžets (EUR)	% no kopējā darbības budžeta
COMENIUS	37 498	18 142	147 000 000	16,1	35 954	19 892	152 000 000	15,3	40 233	20 007	181 000 000	17,2
ERASMUS	nav zināms	215 353	407 000 000	44,6	nav zināms	235 757	456 000 000	46,0	nav zināms	252 102	459 000 000	43,6
LEONARDO DA VINCI	8 298	3 842	236 000 000	25.8	11 030	5 655	257 000 000	26,0	12 984	6 125	274 000 000	26,0
GRUNDTVIG	7 099	3 292	44 700 000	4,9	7 999	3 678	45 600 000	4,6	11 088	5 099	60 800 000	5.8
TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA				5.6				5,5				5
KA1 - Politika	43	17	26 700 000		35	24	24 500 000		45	6	26 900 000	
KA2 - Valodas	97	26	11 000 000		88	30	18 400 000		75	29	12 700 000	
KA3 - IKT	146	23	10 200 000		144	22	8 660 000		211	26	9 000 000	
KA4 - Izplatīšana	54	12	2 970 000		49	12	2 920 000		65	12	4 600 000	
PROGRAMMA *JEAN MONNET*				2,6				2,4				2,3
KA1	326	145	4 690 000		284	115	4 420 000		465	115	4 920 000	
KA2	97	26	17 100 000		88	30	17 500 000		75	29	17 900 000	
KA3	23	18	1 700 000		26	18	1 670 000		32	20	1 700 000	
CITAS			3 430 000	0,4			1 520 000	0,2			900 000	0,1
KOPĀ	**nav zināms**	**240 896**	**912 490 000**	**100**	**nav zināms**	**265 233**	**990 190 000**	**100**	**nav zināms**	**283 570**	**1 053 420 000**	**100**
Administratīvie izdevumi			11 300 000				11 900 000				11 300 000	
Izpildaģentūra			15 300 000				17 100 000				18 100 000	
MIP KOPĒJAIS BUDŽETS			**939 090 000**				**1 019 190 000**				**1 082 820 000**	

***Comenius*:** ietver asistentūras, apmācību darbā, daudzpusējas un divpusējas skolu partnerības, *Regio* partnerības, daudzpusējus projektus, daudzpusējus sadarbības tīklus, papildpasākumus un sagatavošanas apmeklējumus.

***Erasmus*:** ietver studentu mobilitāti, personāla mobilitāti, intensīvās programmas, valodu kursus un sagatavošanas apmeklējumus.

***Leonardo da Vinci*:** ietver mobilitātes projektus cilvēkiem sākotnējā profesionālā izglītībā, cilvēkiem darba tirgū un PIA speciālistiem, partnerības, daudzpusējus projektus (inovāciju nodošanu un inovāciju izstrādi), daudzpusējus sadarbības tīklus, papildpasākumus un sagatavošanas apmeklējumus.

***Grundtvig*:** ietver pieaugušo izglītības personāla apmeklējumus/apmaiņu, asistentūras, pieaugušo izglītības personāla apmācību darbā, darbseminārus, projektus vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem, mācību partnerības, daudzpusējus projektus, daudzpusējus sadarbības tīklus, papildpasākumus un sagatavošanas apmeklējumus.

Transversālā programma, 1. pamatdarbība/politika: datos par pieteikumiem un piešķīrumiem nav iekļauta mācību apmeklējumu darbība.